(המשך מעמוד 19)

בכך שהוא מונע כל אפשרות של מגע, חיכוך ועימות מחודש ביניהם?

האמת היא שיותר מאשר לכך נועדו העוצר בחברון, ומניעת הגישה למערת־המכפלה, הן מצד ערבים והן מצד יהודים, כאמצעי להסתיר את מה שהתרחש באמת במערת־המכפלה ולמנוע התפרצות סערת רוחות חדשה בעיר, שאת תוצאותיה אין לחזות מראש.

מבחינה זו אין מצבם של תושבי חברון הערבים טוב יותר מאשר זה של תושבי מדינת־ישראל. לא רק זאת, אלא שאפילו הממשלה, שהתכנסה השבוע לישיבה ממו־שכת לדון במאורעות חברון, לא קיבלה מידע שלם ומקיף על מה שהתחולל שם באמת.

שר־הביטחון שימעון פרס, שדיווח לממ־שלה על אירועי חברון, דיבר אומנם באופן כללי על הצורך לחקור, מילבד את מעשה ההתפרעות של התלמידים הערבים, גם תקריות ומעשים של הצד השני. אבל פרס לא קרא לילד בשמו, ולמעשה העלים מידע חיוני מחברי־הממשלה.

פרס לא סיפר לממשלה, כפי ש־אף אחד אחר לא סיפר לציבור, כי מאורעות מערת המכפלה לא תמו עם התפרעות התלמידים ה־ערבים בבית־הכנסת שם, תוך קריעת ספרי־תורה וחילול ספרי־קודש.

על מעשה ואנדאלי זה, הראוי, לגינוי כשלעצמו, הגיבו אנשי קריית־ארבע, ב־מעשה ואנדאלי חמור לא פחות, שאינו נופל במהותו מזה של המתפרעים המוס־למים.

זמן קצר אחרי שהתגלה חי־לול בית־הכנסת במערת המכפלה, התפרצו כמה מאנשי קריית־ארבע אל החלק המוסלמי שבמיסגד ה־מערה, העלו אש בחדרו של הקאדי במערה והבעירו שם את מיסמכי ההקדש המוסלמי.

מעשה ברברי זה, שאינו נופל בחומרתו מחילול גווילי התורה, הוא אולי חמור עוד יותר. שכן, אילולא התגלתה האש בחדר ההקדש המוסלמי בעוד מועד, היא היתה עלולה להתפשט ולגרום לדליקה כללית בכל בניין מיסגד המערה, כולל בית־הכנסת שבו.

אין צורך להרבות במילים מה היתה המשמעות של הצלחת הצתה זו לגבי מדינת־ישראל כולה.

אולם גם ההצתה, שאותרה וכובתה בעוד מועד, בחדר ההקדש המוסלמי שבמערה, מהווה בעיה חמורה כאין כמוה עבור שילטונות המימשל הצבאי וממשלת־ישראל.

ראשית היא מפריכה מכל וכל את טענת שרי המפד"ל והחוגים הלאומניים כאילו אין להשוות את מעשי היהודים והערבים בחברון. אחרי שבישיבת הממשלה השבוע, לא יכלו שרי המפד"ל להתכחש לעובדה כי התפרעות התלמידים הערבים במערת־המכפלה היתה תוצאה של היתגרות, אחרי שנודע להם על חילול וביזוי ספרי קוראן במיסגד שבמערה, הסתמכו שרי המפד"ל על הטיעון שאין להשוות את חומרת מעשי הערבים והיהודים בחברון.

„זה בלתי הוגן ומזיק לנהוג קיזוז שיוויוני של מעשי ערבים מזה — ויהודים מזה," טען שר־הפנים יוסף בורג. „אסור להשוות חטא של יחיד, לפשעם של מאות ערבים וחילול ספרי תורה," טען שר־הדתות יצחק רפאל.

והנה באות העובדות, שהועלמו עד כה מעיני הציבור, ומציגות תמונה שונה לחלוטין על מה שהתחולל במערת־המכפלה.

אין זה פלא שכאשר נודע לראשונה לאנשי המימשל הצבאי בחברון על הצתת חדר הקאדי במערת־המכפלה, הם הוכו בהלם ולא ידעו כיצד להגיב או לנהוג. במקום לדאוג לפירסום פומבי מהיר של העובדות, כדי להציג את מה שאירע בחברון בפרופורציות הנכונות לפני שחרושת ה־שמועות תחל לפעול, הם ניסו לטשטש את העניין ולמנוע את פירסומו. כתוצאה מכך החל מסע רגשני של דמגוגיה ושטיפת־מוח, שהגיע לשיאו בהלווית ההמונים שנערכה בחברון לגווילי ספרי־התורה שהושחתו.

כאן התגלתה תופעה חמורה נו־ספת, החייבת להדאיג את שילי־טונות צה"ל. הדיווח על מעשה ה־הצתה במערת־המכפלה זרם ב־עצלתיים ובאיטיות מדאיגה, תוך ניסיונות לטשטש ולהעלים את ה־עובדות. עברו שעות רבות עד ש־עניין ההצתה נודע למיפקדת פיקוד־המרכז, הממונה והאחראית על הנעשה בגדה המערבית. עברו ימים עד אשר נמסר המידע ה־קשור במעשה ההצתה לראש־הממשלה, יצחק רבין.

למעשה דווח לרבין על ההצתה בהקדש בעוד מועד, בחדר ההקדש המוסלמי שבמערת המכפלה, ששם קץ ל־רח־הדבש ששרר בין יהודים ומוסלמים במערה מאז כיבוש חברון במילחמת ששת־הימים. באוקטובר 1968 הטיל צעיר בן 17 רימון־יד אל המדרגות המובילות למערת־המכפלה. כפעולת־תגמול הרס טרקטור של צה"ל, בפקודת המושל הצבאי, את השער המיזרחי שהוביל למיסגד איברהים — שער היסטורי שניבנה עוד בתקופת הסולטן מנצור אבן־לאוון. הריסת השער של מיסגד־המערה סימלה בעיני מוסלמי חברון את הכוונה להשתלטות יהודית על מערת־המכפלה, למרות שממשלת־ישראל החליטה שהמערה תמשיך להיות מיסגד.

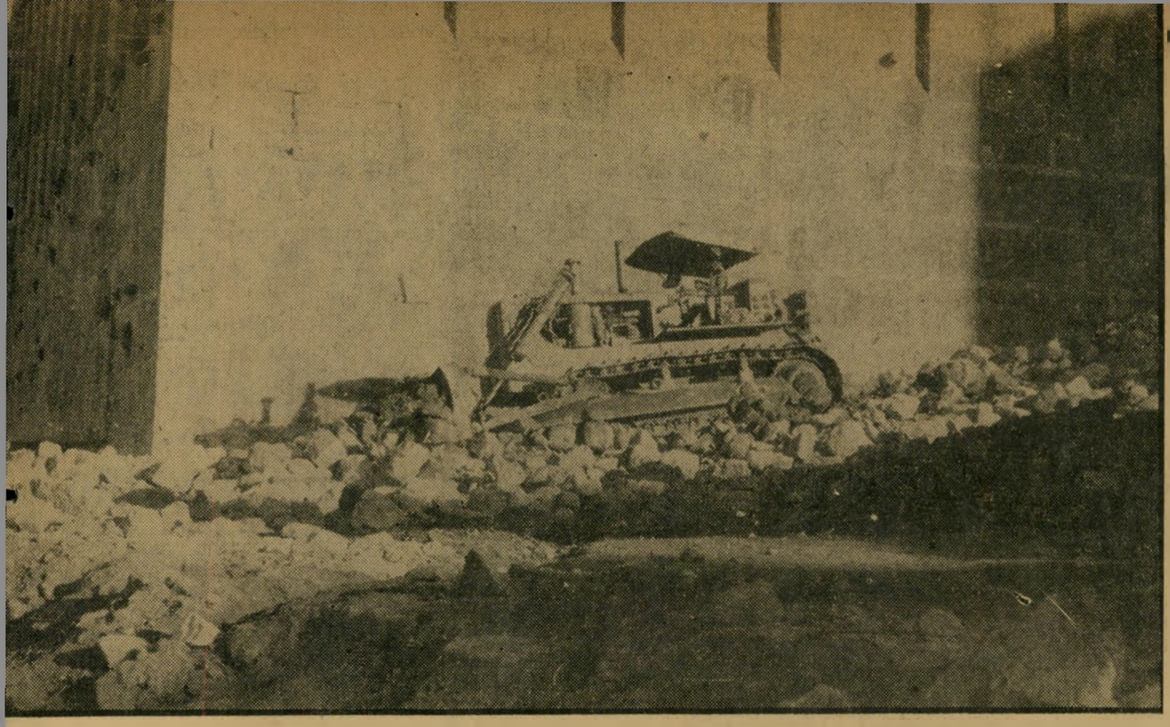

העימות הראשון

פורעי קריית־ארבע בעיקבות פורעי חברון - העלו אש במערת־המכפלה והציתו את חדר הקאדי ואת ההקדש המוסלמי

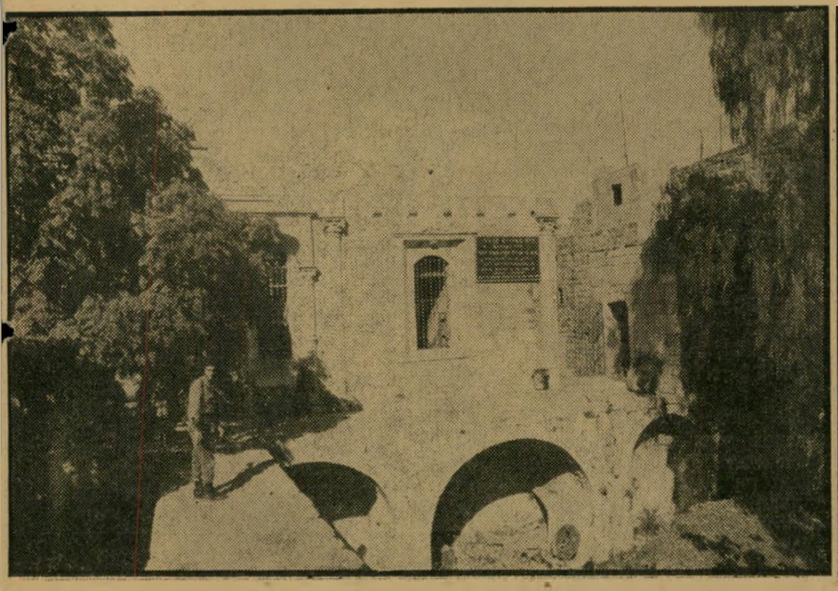

בית־הכנסת אברהם אב"נו

ללא ידיעת ראש־הממ־שלה אישר שר־הביט־

חון הקצבת חצי־מיליון לירות מכספי תקציב־הביטחון לשיקום חורבות בית־הכנסת, הנמצא בלב הקסבה של חברון. פרס עצמו לא שקל את המשמעות הכרוכה בשיקום זה, אחרי שהרב לווינגר ואנשיו החליטו להפוך את המקום ל„מקום קדוש".

בית־החולים „הדסה"

שגם ליד שעריו התנגשו אנשי קריית־ארבע עם חיילי צה"ל, שניסו למנוע מהם תפילה פרובוקטיבית במקום, לעיני תושבי חברון הערבים. מה שהוסתר מעיני הציבור הוא העובדה שלמעשה התנגשו כאן חיילים בחיילים. רוב תומכיו של לווינגר בחברון הם אנשי „ישיבת ההסדר" במקום, שהם למעשה חיילי צה"ל בשירות פעיל ובוגרי הישיבה הלומדים בה.